Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

הבקר, 08.07.1942, page 3

עיסה הצעיר מקבל כופר נפש אביו ההרוג

זבח שלום בין כפר־מנחם ותל א־סאפי בדרום

ראשיתה של פרשה יפה זו, טקס כריתת־השלום ומחילה על הדם שנשפך, שנערך ביום ה׳ שעבר בין קבוץ כפר־מנחם לבין הכפר הערבי הסמיך תל־א־סאפי. נעוצה במקרה סעוט לכאורה של גניבת קלחי תירס משדות כפר־מנחם, אחר שהורקו שדות הקבוץ מפרי עמל השנה. ובאחד הלילות נמצא אחד הגנבים, חליל חסן אבו־זהרי, בשדה. במרחק של קילומטרים רבים מכפרו, מוטל בלי רוח חיים. כדור ריבהו של אחד הנוטרים גרם זאת...

נפתח „תיק", שראשיתו בבית־המשפט בר־חובות. בו במקום זיכה כב׳ השופט שיטרית ארבעה מתוך חמשה הנאשמים, ואילו האחרון העבר לבית־הדין המחוזי, וזוכה אף הוא.

אולם בתקופת־משפטים זו כבר התערבו יודעי הלכות ערב ו„אברהים מיכה" בראשם, זה אברהם שפירא גבור פתח־תקוה הנודע, וכרתו בין הכפרים היריבים „עטוה". לאמור: שביתת נשק זמנית, שנמשכה עד היום הזה, ויד לקיום ה„עטוה" לשייך אבו־נג׳יב איש כפר מסמיה הגדולה: אחמד עבד דול־עזיז מוהנה.

התכונה בכפרי הדרום

ולקראת יום זבח־השלום הורגשה תכונה רבה בכפרי הערבים בדרום, המשתייכים על אזורי רמלה, עזה וחברון. עוף השמים הוליך את הקול ועוד מבוקר המו שבילי הדרום מהולכי רגל, רוכבי אתונות צחורות וסוסות בעלות־יוחסין. צעדו בצותא ערבים ממחוז רמלה בתלבשתם הרגילה עם מכריהם כחברון, יושבי ההרים, במצנפות גדולות עטורות „לאפה" (כמו „גלגל של מכונית" — כדברי פלח מכפר מסמיה..) ולא נעדרו גם „מתמדנין" — אלה הלבושים מחציתם אירופית...

והמחותנים עצמם, בני כפר תל־א־סאפי, הללו בהרגשה של „בעלי השמחה" קבלו באדיבות הוגנת את פני האורחים, בלי הבדל כפר, גזע ואמונה. וה„מחותנים" מהצד השני, מכפר־מנחם, הללו קבלו את אורחיהם, שהגיעו במכוניות רבות ממושבות הדרום הסמוכות, מתל־אביב ואף מהשרון ומפתח־תקוה, שלוו את „שייך אברהים מיכה" עושה השלום.

בשבילי הדרום

אך עברנו את כפר־מסמיה וכבר נסתיימה פרשת כביש־האספלט הטוב והמכונית נטתה שמאלה, בין בתי כפר מסמיה הבנויים חמר וטיט רגיל. ומכאן, בדרך לא־דרך, שבילי עקלתון המופרעים לרגעים בחריצים סתם ובשלוליות גדולות יותר, ואף בואדי, אורח בלתי רצוי לעתים די קרובות — מסתערת המכונית קדימה בין שדות דורה במלוא פריחתם. הקלחים הגדולים ברוכי הגרגרים הלבנים מבטיחים יבול פורה. חברי הסמוך לי מעיר בהתפעלות: מה יפו קני הדורה!..

כפר תל־א־סאפי רומז מרחוק, והיה בו מעין נחמה על הטלטולים הקשים ועל אבק הדרכים המסתער וחודר בעד חלונות המכונית... ליד הכפר נערים „שקצים" עוצרים בנו: „הדרך למקום הסנטזיה, מכם ימינה, הלאה". הללו נתמנו למורי דרך בסקודת נכבדיהם.

העפילו אל ראש ההר

על ראש ההר הנישא מתנוסס בנין לבן, מסגד ערבי הנודע בשם „מסג׳ד אבו־מינג׳ד", שהיה איש טוב וירא אלהים והסביבה כולה מתברכת בו. את המקום הזה בחרו להם לזבח השלום. בחירה טובה ומוצלחת. אולם העליה אליו קשה. קשה מאד. סלעי הדרום מזדקרים לפני גלגלי המכוניות. דרך זו, מובטחני, שלא ראתה תכונת מכוניות כמו שלנו. סיבובים, נפתולי דרך, שדות־בור. צמד חמורים משמש כאן „קומביין" פרימיטיבי לדוש בו את יבול החורף שעלה יפה. ערביה זקנה מחמרת ונוהגת בהם...

ועל ראש ההר מצאנו שלומים וסצויים טובים לעמל הדרך. רוח הרים צחה פגשתנו, ומראה הרי יהידה ממזרח. עם הכפר הנודע: בית־גוברין. ומצפון לנו — קבוץ כפר־מנחם בנקודתו החדשה ובתיו הבנויים, ולעומת כל אלה, המראה המבורך של עמקי המערב עד הים.

במסגד אבו־מינג׳ד

אך ירדו האורחים מהמכוניות, פגשו בידידים מכבר, שלא ראו איש את רעהו משנים. נתערבו אורחים באורחים. ומקום מושבם, במסגד פנימה, על גבי כרים ומזרונים ומחלצות. נראו אנשי השלטונות עם המוכתרים. נוטרים ושוטרים, בני חברון עם בני רמלה (וכאן בלט במיוחד ההבדל העצום בתלבושת במנהגים ובשיחה).

ישבו היהודים במסגד וכשנעליהם על רגליהם, עשנו סיגרות וגם נשים ובחורות בכלם (ושלשת הדברים הללו — אינם הולמים את דרכי ערב במקום קדוש זה...), ובו בזמן קרב אברהם שפירא את המו״מ לקצו, התפשרו הצדדים והסכימו לכופר.

עמדו זה מול זה. לפני קציני המחוז, חג׳ מחמד איל עזי (ממשפחה נודעה בדרום) בא כח משפחת ההרוג, שעבד באחוזתם בעת שנהרג, וממולו — אחמד עבדול עזיז ממסמיה ואברהם שפירא ב״כ כפר־מנחם. בתוך, במעגל הגדול שנוצר, עמד לו מתרגש עיסה, בן ההרוג. ואבו־נג׳יב פנה אליו לאמור:

— בני, נכבדי הדרום באו אליך, לרצות את פניך, ולהשיב לך שילומים ניכרים בעין. חלף דמי אביך. מה הוא מבוקשך?

— אלף לירות, יא אפנדי...

— דברך קדוש הוא לנו, — ענהו אבו־נג׳יב.

ואת מבטו הפנה אל מושלי המחוזות, ואמר לנער:

— ולכבודם של המושלים שהטריחו עצמם ובאו, מתי הסכום שתפחית מתביעתך?

— מאה לירות!

— ולקציני המשטרה הרבים, ולשוטרים?

— מאה לירות, יא־בק!

— ולכבוד יושבי מחוזות חברון ובית־גוברין?

— מאה לירות...

— ולמכובדים ממחוזות רמלה ולוד?

— מאה לירות...

— ולהידור פני המוכתרים מהסביבה?

— מאה לירות...

— ולאורחים היהודים שהטריחו עצמם מרחוק?

— מאה לירות...

— ולסתם האורחים, שבאו להנות מן הזבחים?

— שבעים לא״י...

(סלח פשוט, שאצבעות ידיו — מכונת חשבון, מכריז בהתפעלות: „670 לא״י הפחיתו"! וידידי, איש חשבון מהיר יותר אומר: „רק 330 לא״י נשארו לן...").

מוכתר כפר־מנחם „מוכר לתליה"...

הסכימו הצדדים לסכומים הנקובים, ההתרגשות שהיתה בין השכנים נמוגה. „אברהם־מיכה", הוא אברהם שפירא. מתרוצץ בקהל, מחליף מלים, מפקד, משכנע. עייף הוא. אכן, קשה לכרות שלום עם ההרריים — — הג׳בליה.

פקודתו מתמלאת מיד: שלשה משכנינו משכו והביאו את מר דוד קרון. מוכתר כפר־מנחם, ש„כפיה" לבנה, זו מטפחת המשי הנאה המשמשת כרגיל כסות לראש, קשורה לו על ציארו בשלשה קשרים. משכוהו והביאוהו עד לפני המושלים. ואז כרע המוכתר דוד קרון על ברכיו לפני בנו של ההרוג ואבו־נג׳יד פנה לעיסה: „בשם הנביא. הרי הוא לפניך. העניבה בידך ועשה בו כרצונך. דקור בו. ירה בו. חנוק בו.

— רציני בכופר־נפש. רציני בכסף.

וכששמע אבו־נג׳יב את דבריו אלה, פנה שוב אליו:

— ובעבור הקשר הראשון שתתיר מה תנכה?

— עשר לירות...

— והקשר השני, של העניבה, מה דינו?

— כראשון, עשר...

— ולשלישי. ליד הצואר?

— „כזאליק" — (כנ״ל).

— שלש מאות לא״י! — הכריז המכריז...

ערבות הדדית

נותני הערבות נמצאו בו במקום, את הכסף ישלמו א. ששון מהג׳מעייה (הסוכנות) ואברהים מיכה (מפ״ת), וחג׳ מחמד איל־עזי היה הערב של הצד שכנגד, שהשלום יהיה בר־קיימא.

קם דוד קרון, המוכתר הנדון שחונן, התנשק בנשיקות־ערב עם בן הנהרג ועם דודו, נשיקות־אויר ידועות. הכסף שולם „נגדי", במזומן, ורוח צהלה וחדוה ירדה על פני מאות האורחים.

וקריאות נשמעו: „איתפדלו לילראדה" (התכבדו לסעודה, עלו לזבח). קריאה זו היתה בזמנה, כי השעה היתה מאוחרת, וטלטולי הדרך נתנו אותותיהם בקהל הרב. אולם אכזבה קלה היתה כאן, שהפכה עד מהרה לששון, בעת שעלה מר ששון על הכסא לשאת דבריו אל האורחים הנכבדים. קערות הזבח עם האורז נשארו מבוישות בין טורי היושבים ישיבה מזרחית, שידיהם כבר נשלחו לאכול מן הלבן הלבן הזה...

„פלייחיה איל האטיב"!

מר א. ששון, שהקסים את שכנינו בדבורו הערבי הצח והנקי, המתובל באמרות הקוראן. קלע ללב המאזינים והפיק מהם קריאות שבח והתפעלות.

„ידידינו הנכבדים מכניסי האורחים, יידידנו העברים. שני דברים טובים קיימים בעולם. הראשון: אלה הם הסולחים, מכניסי האורחים — הם אתם הערבים, מבורכי המנהגים. והשני: אלה המודים באשמה, וזוהי סגולה יקרה. סגולת הנביא („יתעלה ויתברך שמו". — נשמעו קריאות מהקהל). זוהי תכונה טובה. היהודים — כשהם אשמים, הרי הם מודים בכך. והחשוב בעיני האלהים הוא ירא האלהים! (אח... — קריאות התפעלות — אכן זהו האטיב, נואם מבורך. שפתו דבש!) ומסיבת שלום זו — סיים ה„האטיב" — ברכה שורה בה. יהי רצון וישרור שלום אמת בין כפר־מנחם וכפר תל־א־סאפי.

„פלייחיה איל האטיב" רעמו גרונות רבים.

כדורי אורן נורו...

והסבו אל הכרה, לשבור רעבונם כי עז, המומחים בהלכות אכילת ערב הפליאו לעשות. הצטיין במיוחד השומר הותיק המשמש עתה בראשון־לציון, מר גרבובסקי. גלגלו הסיעדים באצבעותיהם כדורי־אורז. לשי ולשו עדי נירו לפיותיהם... נגסו האוכלים בבשר־הכבש המבושל והמפולפל, נשמעו קולות מציצת לשד העצמות ואף קול עצמית מתפקקות. רחיצת הידים ממי „ליבריק" (כד חרס) קרים שמשה „פודינג" של הסעודה.

השבאב מהרוצין

— נתעשר עיסה שלנו — פסק אחד מהשבאב. — יקנה לו עתה בתולה טובת־מראה. שלש מאות לא״י, טבין ותקילין באמתחתו.

והשני, איש שיחו, שנתקנא ב„מאושר" שחלף דמי אביו יקנה לו אשה, והוא המדבר, עידני ערירי לנפשי. מעיר כלאחר יד:

— רק שלא יגנביהו הלילה ויציגיהו ככלי ריק...

— — — ו„החתן בעתיד", עיסה חליל אבו־זהירי נער בן ט״ו, מהר להטמין במקום סתר את ג׳ מאות הלא״י...

יהודה הגדרתי